

Ерда ўсадиган нарсалар ҳақида тааммул қилиш | Тазкия дарслари (335-дарс)

19:00 / 05.07.2025 1327

Аллоҳ таоло бандасини ер юзида Ўзи яратиб қўйган турли ўсимликлар ҳақида тааммул қилишга буюради:

ذَٰلِكَ فِي إِنَّ الْأَكْثَلِ فِي بَعْضِ عَلَى بَعْضَهَا وَنُفِضَ لِوَحْدِ بِمَاءٍ يُسْقَى صِنَوَانٍ وَغَيْرِ صِنَوَانٍ وَنَخِيلٌ وَزَّرَعَ أَعْنَبٍ مِّنْ وَجَنَّتْ مُتَجَوِّزَاتٌ قِطْعُ الْأَرْضِ وَفِي

﴿يَعْقُلُونَ لِقَوْمٍ لَا يَدْرُونَ﴾

«Ва ер юзида қўшни бўлақлар бор. Шунингдек, узумли боғлар, экинзорлар, шохлаган ва шохламаган хурмолар бўлиб, бир хил сув ила суғориладилар ва таъмда уларнинг баъзиларини баъзиларидан афзал қилурмиз. Бунда, албатта, ақл юритувчи қавмлар учун оят (белги)лар бордир» (Раъд сураси, 4-оят).

Бу ояти каримада эътибор экин-тикинларга қаратилмоқда. Ер юзида бир-бирига ёнма-ён турли хил майдонлар – экинзор ерлар бор. Ўша ерларда турли узумзорлар, боғ-роғлар, шохлаган ва шохламаган хурмолар ўсади. Бу боғлар ва дарахтлар бир хил сув билан суғорилади. Ер бир, сув бир, озуқа бир, лекин

«...таъмда уларнинг баъзиларини баъзиларидан афзал қилурмиз».

Бу ҳам Аллоҳнинг қудратига далолат.

Дарҳақиқат, ўйлаб кўрадиган бўлсак, ҳозирда бир неча юз хил узум нави бор. Улар бир ерга экилса ҳам, бир ариқдан суғорилса ҳам, меваси ҳар хил. Таъми ҳам бошқа-бошқа. Хўш, буни ким қилади? Албатта, Аллоҳ таоло!

Экин-тикинлар ҳам шундай. Улар бир хил ерга экилади, бир хил суғорилади, аммо таъми хилма-хилдир. Хурмо ҳам шу. Ер бир, сув бир, лекин мевасининг таъми бир-бириникига ўхшамайди. Хўш, буни ким қилади? Албатта, Аллоҳ.

Ушбу ҳақиқатни ҳар бир одам ақл ишлатиб, тааммул қилиб англамоғи лозим.

«Бунда, албатта, ақл юритувчи қавмлар учун оят(белги)лар бордир».

Ақлини ишлатмаганлар, тааммул қилмаганлар эса ақли йўқ ҳайвонлардек юраверадилар.

Аллоҳ таоло яна марҳамат қилиб айтади:

﴿يَسْمَعُونَ لِقَوْمٍ لَّا يَلِيَهُ ذٰلِكَ فِيْ اِنَّ مَوْتَهَاۗ بَعْدَ الْاَرْضِۙ بِهٖۙ فَاَحْيَاۙ مَآءَ السَّمَاۗءِۙ مِنْۢ اَنْزَلِۙ وَاللّٰهُ

«Аллоҳ осмондан сув тушириб, у ила ерни ўлимидан кейин тирилтирди. Албатта, бунда эшитадиган қавмлар учун оят(белги)лар бордир» (Наҳл сураси, 65-оят).

Сув бўлмаса, ер юзида ҳаёт ҳам бўлмайди. Аллоҳ таоло ердаги ҳамма нарсани муҳайё қилса-ю, сув бермаса, ҳаёт йўқ. Ўша мавжуд нарсаларнинг бирортасини Аллоҳдан бошқа ҳеч ким бера олмайди.

Аммо бу ўринда Аллоҳ ер юзида яратган бутун мавжудотни эмас, балки биргина сувни олайлик.

«Аллоҳ осмондан сув тушириб, у ила ерни ўлимидан кейин тирилтирди».

Ер ўлик бўлса, ер юзидаги нарсалар ҳам жонсиз бўлади. Ер тирилиши билан унинг устидаги ҳамма нарсаларга жон киради. Демак, сув ҳамма нарсага ҳаёт бағишлайди. Сувни эса фақатгина Аллоҳ таоло тушира олади. Ҳамма нарсага ҳаётни фақат Аллоҳгина бера олади. Демак, ҳамма нарсага маъбуд бўлишга фақат Аллоҳгина ҳақлидир.

«Албатта, бунда эшитадиган қавмлар учун оят(белги)лар бордир».

Эшитганидан ибрат оладиган қавмлар учун мазкур нарсада Аллоҳнинг ибодатга сазовор ягона Зот эканига доир белги, аломат бордир.

«Руҳий тарбия» китобининг 2-жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2021 йил 14 апрелдаги 03-07/2439-рақамли хулосаси асосида тайёрланди.